

Ìwé Dániẹ̀lì — Ọ̀gọ̀rùn-ún kan àti mètàlélógójì

Àmì Èmí ti Àwọn Ijọba Àríwá àti Gúúsù: Ìrìnàjò Káàkiri Àwọn Tẹ́npìlì Bíbélì àti Ìwà Èdá Èniyàn

Jeff Pippenger
2024-03-23

Ijọba àríwá dúró fún iwà isàlẹ̀ nínú tẹ́npìlì èdá èniyàn, ó dúró fún ara nínú tẹ́npìlì ijọ, ó sì dúró fún ẹ̀ran ara èniyàn nínú tẹ́npìlì Kristi. Kristi kọ̀ gbogbo tẹ́npìlì, Ọ̀un sì fi ipilẹ̀ gbogbo rẹ̀ lélé, àti òkúta àkókò nínú tẹ́npìlì àwọn Millerite ni ẹ̀kọ̀ “àkókò méje,” èyí tí àwọn ọ̀pá méjì Ezekielì sojú fún. Nínú isọtẹ̀ odún 1863, Adventismu ti Laodicea kọ̀ “òkúta igun” wòlìi wọn sílẹ̀, èyí tí ó tún şẹ̀lẹ̀ nínú kíkọ̀ tẹ́npìlì ayé. Òkúta tí a kọ̀ sílẹ̀ náà ni a ti yàn tẹ̀lẹ̀ pé kí a yan an ní iparí ikólẹ̀ tẹ́npìlì, bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé ó ti jẹ̀ òkúta ikosẹ̀ fún gbogbo àkókò ikólẹ̀ náà. Síbẹ̀, Ọ̀rọ̀ wòlìi fi hàn pé òkúta ikosẹ̀ tí a kọ̀ sílẹ̀ yòò di olórí igun ní ikeyìn.

Ọ̀pá “àkókò méje,” gégé bí a ti şàpeşẹ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ ijọba gúúsù, ni “orí,” ní ibáşepọ̀ pẹ̀lú ijọba àríwá. Ọ̀un ni “orí,” nítorí nínú ijọba gúúsù ni Ọ̀lọ̀run ti yàn láti fi dá Jerúsálẹ̀mù mò gégé bí ilú Rẹ̀, níbi tí Ó ti gbé ibi mímọ̀ Rẹ̀ àti orúkọ Rẹ̀ kalẹ̀. Títí digbà tí a fi so ọ̀pá méjèèjì pọ̀ láti odún 1798 títí dé 1844, “orí” náà ti jẹ̀ ijọba isàlẹ̀, ti gúúsù. Nígba tí a so fún Johanu ní 1844 láti fi ijọba àríwá sílẹ̀, nítorí a ti fi í fún àwọn Kẹ̀fẹ̀rì, ijọba gúúsù ni a fi sílẹ̀ gégé bí àsíá tí ó dúró nìkan gégé bí orilẹ̀-èdè kan, tàbí ó kéré tán, ètò náà niyẹn. Isọtẹ̀ 1863, àti “isọtẹ̀ ní Kádẹ̀şì” àkókò ti Ísírẹ̀lì òde-òní, di ọ̀wọ̀ mú ètò náà.

Ní ojú ketàlá, oşù Keşàn-án, odún 2001, Olúwa mú ijọ Rẹ̀ ti Laodicea padà sí 1863, padà sí 1888, padà sí 1919, àti padà sí 1957 sí “isọtẹ̀ keji ní Kadesi”. Şùgbón ní isọtẹ̀ náà, ilé rí pé òkúta tí a kọ̀ yòò di orí igun ti bẹ̀rẹ̀ sí í şẹ̀ ní báyi. Ó n şẹ̀ nínú àwọn tí a şàpeşẹ̀ wọn gégé bí ogorùn-ún kan àti egbèrùn mērìnlélógójì, láàrìn àwọn tí Kristi n mú idapọ̀ Ìwà-Ọ̀lọ̀run àti èdá èniyàn şẹ̀ láéláé.

Ọ̀fọ̀lù şẹ̀ idánimọ̀ iwà àbùkù gégé bí ẹ̀ran-ara, ó sì şẹ̀ idánimọ̀ iwà gíga gégé bí ọ̀kàn. Ó şẹ̀ idánimọ̀ ara (iwà àbùkù) gégé bí ikú.

Nítorí àwa mò pé òfin jẹ̀ ti èmí; şùgbón èmi jẹ̀ ti ara, a sì ti tà mí sábé ẹ̀şẹ̀. Nítorí ohun tí mo n şẹ̀, èmi kò fowọ̀ sí i: nítorí ohun tí mo fẹ̀ şẹ̀, èyí ni mi ò şẹ̀; şùgbón ohun tí mo kóríra, èyí ni mo n şẹ̀. Nítorí náà bí mo bá şẹ̀ ohun tí èmi kò fẹ̀, mo jẹ̀wọ̀ sí òfin pé ó dára. Şùgbón nísinsin yi, kò í şẹ̀ èmi mò ni n şẹ̀ é, bí kò şẹ̀ ẹ̀şẹ̀ tí n gbé inú mi. Nítorí mo mò pé nínú mi, iye nínú ara mi, kò sí ohun rere kankan tí n gbé; nítorí ifẹ̀ láti şẹ̀ wà pẹ̀lú mi; şùgbón bí a şẹ̀ lè mú ohun rere şẹ̀, èmi kò rí i. Nítorí rere tí mo fẹ̀ şẹ̀, èmi kò í şẹ̀ é: şùgbón ibi tí èmi kò fẹ̀, èyí ni mo n şẹ̀. Şùgbón bí mo bá şẹ̀ ohun tí èmi kò fẹ̀, kò í şẹ̀ èmi mò ni n şẹ̀ é, bí kò şẹ̀ ẹ̀şẹ̀ tí n gbé inú mi. Nítorí náà mo rí òfin kan, pé, nígbà tí mo bá fẹ̀ şẹ̀ rere, ibi n be pẹ̀lú mi. Nítorí inú mi n dùn sí òfin Ọ̀lọ̀run gégé bí èniyàn inú: şùgbón mo rí òfin mīràn nínú àwọn ẹ̀yà ara mi, tí n jagun sí òfin ọ̀kàn mi, tí ó sì n mú mi ní igbèkùn sí òfin ẹ̀şẹ̀ tí ó wà nínú àwọn ẹ̀yà ara mi. Èniyàn miserable tí èmi jẹ̀ yi! Ta ni yòò gbà mí kúrò nínú ara ikú yi? Romu 7:14–24.

Paulu mọ pé nínú “eran ara” rẹ kò sí “ohunkóhun rere” tí ó n gbé. Àwọn itèsí, èyí tí a jogún àti èyí tí a tún gbín sílẹ̀, tí ó wà nínú eran ara rẹ̀ (ara rẹ̀), n sísẹ̀ láti mú un wọ̀ inú èşè nikan. Àwọn itèsí wònyí dúró fún òfin èşè, şùgbón ifẹ̀ Paulu ni láti pa òfin Ọ̀lórún mọ̀, kì í şe òfin èşè. Òfin Ọ̀lórún ni Paulu pé ní “òfin ọ̀kàn rẹ̀” (iwà àtọ̀kànwá rẹ̀ tó ga jù lọ). Èkún rẹ̀ ni pé, “Ta ni yóò gbà mí kúrò nínú ara ikú yíi?” Dájúdájú, Paulu mọ̀ pé òrişà-mímọ̀ ni yóò mú idásilẹ̀ wá, şùgbón ó tún mọ̀ pé işè idásilẹ̀ náà nilò ikópa tirẹ̀.

Nítórí náà, èyin olùfẹ̀ mi, gégé bí ẹ̀ ti máa n şègboràn ní gbogbo igbà, kì í şe nígbà iwàlááyè mi pẹ̀lú yín nikan, şùgbón nísinsin yí jù bẹ̀ẹ̀ lọ nígbà àìsí mi, ẹ̀ fi ẹ̀rù àti iwárìrì şisẹ̀ igbàlà ara yín jáde. Nítórí Ọ̀lórún ni ó n sísẹ̀ nínú yín láti fẹ̀ àti láti şe gégé bí ifẹ̀ rere rẹ̀. Filipi 2:12, 13.

Idásilẹ̀ kúrò nínú ara ikú ni a şe nípasẹ̀ agbára Ọ̀lórún, èyí tí a so mọ̀ agbára èniyàn, èyí sì ni àpẹ̀rẹ̀ tí Jèsù fi fún àwọn èniyàn. Kódà pẹ̀lú òfin èşè tí n sísẹ̀ lówọ̀ nínú èdá isàlẹ̀ ara, Jèsù pa èdá isàlẹ̀ Rẹ̀ mọ̀ lábẹ̀ iteríba sí òfin Ọ̀lórún nípa fifi ifẹ̀ Rẹ̀ jòwọ̀ fún ifẹ̀ Baba Rẹ̀. Pọ̀lù lè rí idásilẹ̀ bí ó bá fi ifẹ̀ rẹ̀ jòwọ̀ fún ifẹ̀ ti iwà-àtọ̀runwá. Nípa şisẹ̀ bẹ̀ẹ̀, ó n sísẹ̀ igbàlà ara rẹ̀ jáde, èyí sì ni ohun tí Sister White túmọ̀ sí nígbà tí ó sọ̀rọ̀ nípa işè iyókúró èşè kúrò nínú igbésí ayé wa.

“Gbogbo ọ̀kàn tí ó kọ̀ láti fi ara rẹ̀ fún Ọ̀lórún wà lábẹ̀ işàkóso agbára miiran. Kì í şe ti ara rẹ̀. Ó lè máa sọ̀rọ̀ nípa òminira, şùgbón ó wà nínú ẹ̀rù tí ó rẹ̀lẹ̀ jùlọ̀. A kò jẹ̀ kí ó rí ẹ̀wà òtítọ̀, nítórí ọ̀kàn rẹ̀ wà lábẹ̀ işàkóso Satani. Nígbà tí ó n tan ara rẹ̀ jẹ̀ pé òun n tẹ̀lẹ̀ àşẹ̀ idájọ̀ tirẹ̀ fúnra rẹ̀, ó n şègboràn sí ifẹ̀ omọ-aladé òkùnkùn. Kristi wá láti fọ̀ idè ẹ̀rù-èşè kúrò lórí ọ̀kàn. ‘Nítórí náà, bí Omọ̀ bá sọ̀ yín di òminira, ẹ̀ ó di òminira nitóótọ̀.’ ‘Òfin Èmí iyè nínú Kristi Jesu’ ti sọ̀ wá di ‘òminira kúrò nínú òfin èşè àti ikú.’ Romu 8:2.”

“Nínú işè iràpadà kò sí ifipámúni. Kò sí agbára òde tí a n ló. Lábẹ̀ ipa Èmí Ọ̀lórún, a fi èniyàn sílẹ̀ ní òminira láti yan ẹ̀ni tí yóò sin. Nínú iyípadà tí n şelẹ̀ nígbà tí ọ̀kàn bá fi ara rẹ̀ jòwọ̀ fún Kristi, itumọ̀ òminira tó ga jù lọ wà. Ilékúró èşè jẹ̀ işè tí ọ̀kàn fúnra rẹ̀ n şe. Óótọ̀ ni, a kò ní agbára láti bọ̀ ara wa nínú işàkóso Satani; şùgbón nígbà tí a bá fẹ̀ kí a gba wa sílẹ̀ kúrò nínú èşè, tí a sì nítórí àìní wa nílá ké pe agbára kan tí ó wà níta wa, tí ó sì ga ju wa lọ, a máa fi agbára ọ̀run tí Èmí Mímọ̀ kún agbára ọ̀kàn, wọn sì máa tẹ̀lẹ̀ àşẹ̀ ifẹ̀ inú ní mímu ifẹ̀ Ọ̀lórún şe.”

“Ipò kan soşo tí ó fi şeé şe kí èniyàn ní òminira ni pé kí ó di ọ̀kàn pẹ̀lú Kristi. ‘Òtítọ̀ yóò sọ̀ yín di òminira,’ Kristi sì ni òtítọ̀ náà. Èşè lè şegun nípa fifi ọ̀kàn èniyàn di aláìlera, àti nípa píparun òminira ọ̀kàn-àyà. Wíwà lábẹ̀ iteríba fún Ọ̀lórún jẹ̀ imúpadàbòsípò sí ara ẹ̀ni,—sí ògo tòótọ̀ àti iyí èniyàn. Òfin àtọ̀runwá náà, èyí tí a mú wa wá sí abẹ̀ iteríba rẹ̀, ni ‘òfin òminira.’ Jakọbu 2:12.” Ifẹ̀-ọ̀kàn Àwọn Àkókò, 466.

Paulu kigbe pé, “Èmi areniyan ni ti mo jé! ta ni yóò gbà mí sílẹ̀ kúrò nínú ara ikú yíi?” Arábinrin White sọ̀ pé, “nígbà tí a bá n fẹ̀ kí a sọ̀ wá di òminira kúrò nínú èşè, tí a sì nítórí àìní wa nílá ké pe fún agbára kan tí ó ti òde wa, tí ó sì ga ju wa lọ, àwọn agbára ọ̀kàn ni a máa fi agbára àtọ̀runwá tí Èmí Mímọ̀ kún, wọn a sì pa àşẹ̀ ifẹ̀-ọ̀kàn mọ̀ nípa mímu ifẹ̀ Ọ̀lórún şe.” Nípa kíkópa nínú işòkan èdá èniyàn wa pẹ̀lú iwà-àtọ̀runwá Kristi, nípasẹ̀ lílo ifẹ̀-ọ̀kàn wa, a şe “işe” yíyọ̀ èşè kúrò nínú “ọ̀kàn” wa fúnra wa.

Şùgbón ohun tí a “ní láti lóye ni agbára gidì ti ifẹ̀-ọ̀kàn.” Ifẹ̀-ọ̀kàn ni “agbára işàkóso nínú iwà èdá èniyàn, agbára ipinnu tàbí yíyàn. Ohun gbogbo sinmi lórí işè tó tọ̀ ti ifẹ̀-ọ̀kàn. Agbára yíyàn ni

Ọlórùn tí fí fún èniyàn; tiwọn ní láti lò ó. O kò lè yí ọkàn rẹ padà, o kò sì lè fí ifẹ́ inú rẹ fún Ọlórùn nípa ara rẹ; sùgbón o lè yàn láti sìn ín. O lè fí ifẹ́-ọkàn rẹ fún Un; nígbà náà ní Yòò ẹ̀ṣẹ́ nínú rẹ láti fẹ́ àti láti ẹ́ gégé bí inú rere Rẹ̀. Báyii ní gbogbo ẹ̀dá rẹ yóò ẹ́ wà lábẹ́ ị̀ṣàkóso Ẹ̀mí Kristi; àwọn ifẹ́ rẹ yóò dojúko Ọ̀un, àwọn èrò inú rẹ yóò sì wà ní ẹ̀bámu pẹ̀lú Rẹ̀.”

Paulu mò àwọn òtítọ̀ wònyí, ó sì mò pé ó yẹ kí iwà àdánidá rẹ̀ tí ó kéré wà lábẹ́ ị̀ṣàkóso iwà àdánidá rẹ̀ tí ó ga jù lọ, nípasẹ̀ lílo ifẹ́-inú rẹ̀. Ẹ̀yí ní ẹ̀dì tí Paulu fí n kú lójoojúmọ̀.

Mo fí ayọ̀ yín tí mo ní nínú Kristi Jesu Olúwa wa jẹ́rìí pé, mo n kú lójoojúmọ̀. 1 Kọ̀rinti 15:31.

Pọ̀ọ̀lù mò pé ó nílò láti kàn iwà àdánidá rẹ̀ tí ó kéré sí àgbé́lẹ̀bùù lójoojúmọ̀ nípa lílo ifẹ́ inú rẹ̀ láti pa iwà àdánidá rẹ̀ tí ó kéré mò lábẹ́ ị̀ṣàkóso. Nítorí náà, ó kàn ara ẹ̀ṣẹ́ rẹ̀ mò àgbé́lẹ̀bùù.

Àwọn tí í ẹ́ ti Kristi sì ti kan ara sí àgbé́lẹ̀bùù pẹ̀lú àwọn ifẹ́-ọkàn àti ifẹ́kúfẹ́ rẹ̀. Galatia 5:24.

Paulu mò pé ẹ̀dá ẹ̀ṣẹ́ tí ara rẹ̀ yóò wà nínú aráyé tí tí di Ẫ̀bòwá Keji ti Kristi, nígbà tí àwọn olóòtító, ní ị̀ṣẹ́jú kan soṣo bí ị̀yíjú ojú, yóò gba ara tuntun tí a ti so di ọ̀go. Ẹ̀yí ní ẹ̀dì tí ọ̀dún 1798 fí n ẹ̀sàfihàn ị̀pílẹ́ ọ̀dún m̀erínlélógbòń tí a fí kọ tẹ̀npilì Millerite, nítorí Kristi, gégé bí ị̀pílẹ́ kan soṣo, ní Ọ̀dọ̀-Àgùntàn tí a pa láti ị̀pílẹ́ ayé. Ẫ̀jọ̀ba àrìwá ní ara, ẹ̀yí tí nípasẹ̀ ẹ̀ṣẹ́ tí gba ipò àṣe-gíga lórí ẹ̀dá èniyàn, tí ó sì gbé ara rẹ̀ ga láti jẹ́ Ẫ̀jọ̀ba àrìwá ẹ̀ké. Ní ọ̀dún 1844, a so fún Johanu pé kí ó “fí ita sílẹ́,” ẹ̀yí tí ó tùmò sí nínú ẹ̀dè Gíríikì pé, kí ó kọ iwà ị̀sàlẹ́ sílẹ́, tí ó ti gba ipò àṣe-gíga lórí iwà gíga jù lọ níbi tí Ọ̀lórùn tí yàn láti fí orúko Rẹ̀ sí; àti ní ọ̀dún 1798, a ní láti kàn ara mò àgbé́lẹ̀bùù—iyen iwà ị̀sàlẹ́—pẹ̀lú “àwọn ifẹ́ inú àti ifẹ́kúfẹ́.”

Ní ị̀pílẹ́ṣẹ́, ara Kristi kú nígbà ị̀kàniyàn lórí àgbé́lẹ̀bùù, bí a ti gé e kúrò láàárín àwọn aláàyè. Nígbà náà ní Ẫ̀jọ̀ba gúúsù yóò di orílẹ̀-èdè kan, pẹ̀lú ọ̀ba kan, nínú májẹ̀mú pẹ̀lú Ọ̀lórùn, àti orílẹ̀-èdè kan tí ibi mímọ̀ Ọ̀lórùn wà ní àárín wọn. Ẫ̀là lórí ị̀là, “àkókò méje,” tí di “orí igun,” nítorí pé láti September 11, 2001 Ọ̀lórùn n gbé “ọ̀mọ-ogun àrìwá” Rẹ̀ dide gégé bí àsíá. Ọ̀mọ-ogun náà yóò di orílẹ̀-èdè kan, orílẹ̀-èdè náà yóò sì fí àwòrán Rẹ̀ nikan hàn, ó sì n ẹ́ ẹ̀ṣẹ́ gan-an ní àkókò tí Satani n gbé “iwo” rẹ̀ dide, ẹ̀yí tí í ẹ́ àwòrán ẹ̀ranko náà. Nínú Ezekiel orí kẹ̀tálélógbòń, ị̀ránṣẹ́ àwọn ẹ̀fúùfú m̀erín n mí ị̀ránṣẹ́ ọ̀jò ị̀kẹ̀yìn sórí àwọn tí wọn sì dide léyìn náà gégé bí ọ̀mọ-ogun náà. Ẫ̀ránṣẹ́ àwọn ẹ̀fúùfú m̀erín ní ị̀ránṣẹ́ Ẫ̀pẹ̀ Keje, níbi tí àṣírí Ọ̀lórùn tí parí.

Ịṣẹ́ ị̀parí tí fífi ẹ̀dìdì bẹ̀rẹ́ ní October 7, 2023. Àkókò fífi ẹ̀dìdì tí egbèrún kan ó lé m̀erínlélógójì [144,000] ní a mú ẹ́ nígbà ị̀rò Ẫ̀pẹ̀ Keje, àti pé ipè náà máa n dún lẹ̀mẹ̀ta nígbà gbogbo nínú ị̀lànà fífi ẹ̀dìdì. Nígbà gbogbo ní ó máa n samisi ị̀kòlù kan láti ọ̀dọ̀ Islam sí Ẫ̀lẹ́ Ológo. “Ẫ̀lẹ́ ológo” ẹ̀mí tí ọ̀de-òní ní a kòlù ní September 11, 2001, àti Ẫ̀lẹ́ ológo gidi àtíjọ̀ ní a kòlù ní October 7, 2023, gan-an ní ọ̀dún náà tí àwọn ẹ̀lẹ̀rìí méjèjì tí a ti pa jí dide wá sí iyè. Ẫ̀kòlù kẹ̀ta náà ní ní ọ̀fin Sunday tí yóò dé láipẹ́ ní Orílẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà.

Láti October 7, 2023, iwòn olóṣẹ̀lú Republican àti iwòn Protestant tòótọ̀ tí ẹ̀ranko ayé náà n ẹ́ àwọn iyípadà ị̀kẹ̀yìn wọn sí iwòn kan tí yóò sọ̀rọ̀ bí dragoni tàbí bí Ọ̀dọ̀-Àgùntàn, ní àkókò ọ̀fin ojò Àìkú tí ó n bọ láipẹ́. Àwọn ifarahàn méjì tí àwọn ọ̀tá inú àti ọ̀tá ọ̀de nínú Ẫ̀jọ̀ náà tí a n ẹ́ jade ní àkókò àwọn ị̀ṣẹ́lẹ́ ị̀parí itàn ayé, mejeji wà nínú itàn tí ẹ̀ṣẹ́ ọ̀gójì nínú Danieli orí kọ̀kànlá n ẹ̀ṣàpẹ̀rẹ́. Àwọn ị̀dàgbàsókè ị̀kẹ̀yìn méjèjì tí àwọn iwòn méjèjì náà ní a mú ẹ́ ní àkókò ị̀rò Ẫ̀pẹ̀ Keje. Ẫ̀pẹ̀ Keje ní ẹ̀kẹ̀ta nínú àwọn ipè iyonu m̀eta.

Àwọn ègbé méta náà sàpèrè ìmúlò àsoṭelẹ̀ ní ilọpọ̀ méta, àti nípa bẹ̀ wọn n pèsè ẹ̀rì alágbára nípa àmì-òná ojò keje, Oṣù Kẹwáá, ọdún 2023. Nínú ègbé kìní àti ègbé kejì pẹ̀lú, ogun Íslámù ni a ẹ̀ sẹ̀ sí àwọn oṣo-ogun Romu, èyí tí ó jẹ̀ Orílẹ̀-Èdè Amẹ́ríkà ní àwọn ojò ikeyin, gégé bí a ti fi sẹ̀gun Soviet Union hàn, èyí tí a mú ẹ̀ nípasẹ̀ àjòsẹ̀pò asírí láàárín aṣòdì sí Kristi (Póopù John Paul II), àti wólíi èké (Ronald Reagan) ní ọdún 1989.

Nínú ègbé àkókò, gégé bí a ti sọ ọ̀ kalẹ̀ nínú Ìfihàn orí kẹsàn-án, àsoṭelẹ̀ àkókò kan wà ti oṣù márùn-ún, èyí tí í ẹ̀ oṣùrùn-ún ọdún àti àádọ́ta. Nínú ègbé kejì, àsoṭelẹ̀ àkókò kan wà ti ọdún ọ̀dúnrùn méta àti mọ̀kàndínlógòrùn-ún, àti ojò meṣèédógún. Àwọn àsoṭelẹ̀ àkókò méjèjì náà dúró fún ogun sí Róòmù tí Ísílámù mú wá nígbà àwọn itàn méjèjì tí wọn sàpèrè ègbé àkókò àti ègbé kejì. Àwọn àsoṭelẹ̀ méjèjì náà ní àbájáde ogun méjì tí ó yàtò síra. Nínú oṣùrùn-ún ọdún àti àádọ́ta àkókò, Ísílámù yóò “sẹ̀ ìpalára” fún Róòmù, àti nínú àsoṭelẹ̀ ti ọdún ọ̀dúnrùn méta àti mọ̀kàndínlógòrùn-ún, àti ojò meṣèédógún, Ísílámù yóò “pa” Róòmù. Àwọn àsoṭelẹ̀ méjèjì náà ní isopò tààrà. Òpin oṣùrùn-ún ọdún àti àádọ́ta tí Ísílámù yóò fi sẹ̀ ìpalára fún Róòmù ló sàmi ibèrẹ̀ ọdún ọ̀dúnrùn méta àti mọ̀kàndínlógòrùn-ún, àti ojò meṣèédógún tí Ísílámù yóò fi pa Róòmù. Ègbé àkókò àti ègbé kejì ni a pín sílẹ̀ nípasẹ̀ òpin oṣùrùn-ún ọdún àti àádọ́ta náà, àti ibèrẹ̀ ọdún ọ̀dúnrùn méta àti mọ̀kàndínlógòrùn-ún, àti ojò meṣèédógún.

Orílẹ̀-èdè Amẹ́ríkà dáwọ̀ dúró láti jẹ̀ ìjọba kẹfà ti àsoṭelẹ̀ Bíbẹ̀lì ní òfin Ojọ̀-ìsinmi tó n bọ̀ láipẹ̀, nígbà náà ni a sì pa á ní ti àsoṭelẹ̀. Wákàtí “ìmititi ilẹ̀ nlá” náà, nínú Ìfihàn orí kejilá-dín-lógbòn, ni òfin Ojọ̀-ìsinmi tó n bọ̀ láipẹ̀; nígbà tí wákàtí náà bá dé, nígbà náà pẹ̀lú ni Ipè Keje ti Ísílámù dé. Ó dé láti fi àmì sí òpin, tabí ikú ìjọba kẹfà, èyí tí í ẹ̀ oṣo-ogun Róòmù ní àwọn ojò ikeyin. Ikú náà ni a ti sáájú rẹ̀ pẹ̀lú oṣùrùn-ún ọdún kan àti àádọ́ta tí Ísílámù fi n pa àwọn oṣo-ogun Róòmù lára. Gégé bí iròyin ilẹ̀ isẹ̀ amóhùn máwòrán àgbáyé sẹ̀ sọ, èyí tí n gbiyànjú láti dínkù itenumọ̀ lóri àwọn isẹ̀ Ísílámù onifẹ̀-ìtakùn-ibon nínú ayé ode oní, láti October 7, 2023, títí di igbà tí a kọ̀ àpilẹ̀kọ̀ yìi ní February 12, 2024, Ísílámù ti sẹ̀ oṣùrùn-ún méjilélógòrìn ikólù márùn-ún lé lóri àwọn ire Amẹ́ríkà káàkiri ayé.

Oṣùrùn-ún ọdún márùndínláàádòrùn-ún tí Íslámù fi n pa àwọn ogun Róòmù lára, tí ó sì yorí sí pípà àwọn ogun Róòmù nínú ibànújẹ̀ àkókò àti èkejì, ni a tún rí nínú itàn ibànújẹ̀ kẹta; nítorí bẹ̀ ni isisẹ̀ ilò méta ti àsoṭelẹ̀ sẹ̀ n sísẹ̀. Ifonkà Tàràmpẹ̀tì Keje, èyí tí í ẹ̀ èdidi àwọn egbèrùn lónà oṣùrùn-ún méjilélógòjì [144,000], nígbà tí idapọ̀ Ìwà-Ọlórùn pẹ̀lú èdà èniyàn ti n sẹ̀lẹ̀, gégé bí a ti sàpèrè rẹ̀ nípasẹ̀ isopapọ̀ àwọn ọ̀pá méjì, ní àwọn àmì-òná méta. Àkókò ni ilẹ̀ ògo ti ẹ̀mí, àti ikeyin náà sì ni ilẹ̀ ògo ti ẹ̀mí. Àmì-òná àárín ni ilẹ̀ ògo gidi.

Ní ọdún 2023, iró kejì láti inú Kàkàkí ikilò ti egbẹ̀kẹta, dá igbéraga ogun Islam hàn bí ó ti wọ̀ inú àkókò kan nínú èyí tí yóò “sẹ̀ ifarapa” sí ẹ̀ranko ayé. Ní ọdún kan náà, ẹ̀lẹ̀rìí méjì ti iwo Republican àti iwo Protestant tòótọ̀ padà wá sí iyè, wọn sì bèrẹ̀ àwọn iyípadà ibásepọ̀ wọn sí àwọn iwo àpèrẹ̀ ikeyin wọn. Fún iwo Republican, èyí ni isọkan gbogbo agbára Protestant apẹ̀yindà, pẹ̀lú gbogbo agbára Republican apẹ̀yindà, kí wọn lè dá iwo kan sílẹ̀ tí í ẹ̀ àwòrán ẹ̀ranko náà. Sùgbón fún iwo Protestant tòótọ̀, èyí ni isọkan Ìwà-Ọlórùn pẹ̀lú èdà èniyàn bí iwo náà ti n yí padà láti inú ìwà Laodicea sí ti Filadelfia, kí ó lè fi òdikejì àwòrán ẹ̀ranko náà hàn. Ọdún 2023 sẹ̀lẹ̀ lẹ̀yin ọdún méjilélógún láti 2001, nípa bẹ̀ n sọjú isopọ̀ àpèrẹ̀ ti Ìwà-Ọlórùn tí a so pọ̀ mó èdà èniyàn.

Gbogbo itàn yìi ẹ̀ṣẹ̀ nínú ẹ̀ṣẹ̀ ogójì tí Dániélì mọ̀kànlá, èyí tí a tú sílẹ̀ tí ó sì mú ìmúgbòòrò ìmọ̀ wá ní ọ̀dún 1989, èyí tí Odò Hiddekel dúró fún. Nínú itàn àṣotẹ̀lẹ̀ tí ẹ̀ṣẹ̀ náà, iṣẹ̀ ìkẹyìn nínú Ibi Mímọ̀ Jùlọ̀ ni a tún parí, èyí tí ó jẹ̀ ìmọ̀lẹ̀ tí a tú sílẹ̀ ní ọ̀dún 1798, tí Odò Ulai sì dúró fún. Ìbèrẹ̀ ẹ̀ṣẹ̀ ogójì nì fi àkókò ọ̀pin hàn ní ọ̀dún 1798, iparí ẹ̀ṣẹ̀ náà sì nì fi àkókò ọ̀pin hàn ní ọ̀dún 1989, àwọn odò méjèjèjì sì darapọ̀ mó ara wọn nínú itàn ẹ̀ṣẹ̀ ogójì, gégé bí Tigrisì àti Yúfírẹ̀tì (Ulai àti Hiddekel) ẹ̀ nì darapọ̀ díẹ̀ kí wọn tó dé Òkun Pásíà.

A ó tẹ̀síwájú nínú ìkẹkọ̀ọ̀ yìi nínú àpilẹ̀kọ̀ tí ó kàn.

Èmí Oluwa Ọ̀lọ̀run wà lára mi; nítorí pé Oluwa ti fi ọ̀róró yàn mí láti wàásù iròyìn ayọ̀ fún àwọn onírẹ̀lẹ̀; ó ti rán mi láti di ọ̀kàn àwọn oníbànjé tí ó fọ̀ mó, láti kéde òmìnira fún àwọn ìgbèkùn, àti iṣipayá ilẹ̀ ẹ̀wọ̀n fún àwọn tí a dè; Láti kéde ọ̀dún itẹ̀wọ̀gbà Oluwa, àti ojọ̀ ìgbèsan Ọ̀lọ̀run wa; láti tu gbogbo àwọn tí nì ẹ̀ṣẹ̀ nínú; Láti pèsè fún àwọn tí nì ẹ̀ṣẹ̀ ní Siónì, láti fi ẹ̀wà dípò eérú fún wọn, ọ̀róró ayọ̀ dípò ẹ̀ṣẹ̀, aṣọ̀ iyìn dípò ẹ̀mí irora; kí a lè máa pè wọn ní igi ọ̀dodo, ìgbìn Oluwa, kí a lè yin í lógo.

Wọn yóò sì tún àwọn ibi ahoro àtijọ̀ kọ̀, wọn yóò gbé àwọn iparun ìgbàani dide, wọn yóò sì tún àwọn ilú tí a ti fi ẹ̀ṣẹ̀ ẹ̀, àni àwọn ibi iparun ọ̀pọ̀lopọ̀ iran. Àwọn àjẹ̀jì yóò dúró, wọn yóò sì máa bó ẹ̀ran ọ̀sin yín; àwọn ọ̀mọ̀ àlẹ̀jò yóò sì jẹ̀ ẹ̀ni itúlẹ̀ yín àti olùtọ̀jú ọ̀gbà àjàrà yín. Sùgbọ̀n ẹ̀yin ni a ó máa pè ní Àwọn Àlùfáà Olúwa; èniyàn yóò máa pe yín ní Àwọn Ọ̀jìṣẹ̀ Ọ̀lọ̀run wa; ẹ̀yin yóò jẹ̀ ọ̀rọ̀ àwọn orílẹ̀-èdè, nínú ọ̀go wọn ni ẹ̀ ó sì máa yọ̀ ara yín. Dípò itijú yín, ẹ̀yin yóò ní ilọ̀po méjì; dípò idàrúdàpọ̀ wọn yóò yọ̀ nínú ipín wọn: nítorí náà ní ilẹ̀ wọn ni wọn yóò jogún ilọ̀po méjì: ayọ̀ àinípẹ̀kun yóò jẹ̀ tiwọn.

Nítorí èmi Olúwa fẹ́ idájọ̀; mo kórííra jíjì nípa ẹ̀bọ̀ sísun; èmi yóò sì tọ̀ iṣẹ̀ wọn sóna nínú ọ̀títọ̀, èmi yóò sì bá wọn dá májẹ̀mú àinípẹ̀kun. Irú-ọ̀mọ̀ wọn yóò sì di mímọ̀ láàárín àwọn orílẹ̀-èdè, àti àwọn ọ̀mọ̀ wọn láàárín àwọn èniyàn: gbogbo àwọn tí ó bá rí wọn yóò jẹ̀wọ̀ wọn, pé wọn ni irú-ọ̀mọ̀ tí Olúwa ti bùkún. Èmi yóò yọ̀ gidigidi nínú Olúwa, ọ̀kàn mi yóò sì máa yọ̀ nínú Ọ̀lọ̀run mi; nítorí tí ó ti fi aṣọ̀ ìgbàlà wọ̀ mí, tí ó sì ti fi àwò iwà ọ̀dodo bò mí, gégé bí ọ̀kọ̀ iyàwó ẹ̀ nì ẹ̀ ara rẹ̀ ní ọ̀ṣọ̀, àti bí iyàwó ẹ̀ nì fi ohun ọ̀ṣọ̀ rẹ̀ ẹ̀ ara rẹ̀ lọ̀ṣọ̀. Nítorí gégé bí ilẹ̀ ẹ̀ mú ihù rẹ̀ jáde, àti bí ọ̀gbà ẹ̀ mú ohun tí a fún sínú rẹ̀ hù jáde; bẹ̀è ni Olúwa Ọ̀lọ̀run yóò mú iwà ọ̀dodo àti iyìn hù jáde níwájú gbogbo àwọn orílẹ̀-èdè. Isaiah 61:1–11.